

MER Kanaalzone Noord

Deelrapport Sociale Veiligheid

Gemeente Apeldoorn

6 juni 2025

Project
Opdrachtgever

MER Kanaalzone Noord
Gemeente Apeldoorn

Document
Status
Datum
Referentie

Deelrapport Sociale Veiligheid
Definitief 02
6 juni 2025
136305/25-008.978

Projectcode
Projectleider
Projectdirecteur

136305
P.F.M. Fouraschen MSc
A.M. Springer-Rouwette MSc

Auteur(s)
Gecontroleerd door
Goedgekeurd door

M.D. Van Dijk MSc
P.F.M. Fouraschen MSc
P.F.M. Fouraschen MSc

Paraaf

Adres

Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs B.V.
Leeuwenbrug 8
Postbus 233
7400 AE Deventer
+31 (0)570 69 79 11
www.witteveenbos.com
KvK 38020751

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Witteveen+Bos is gecertificeerd op basis van ISO 9001.

© Witteveen+Bos

Niets uit dit document mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt in enige vorm zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Witteveen+Bos, noch mag het zonder dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd, behoudens schriftelijk anders overeengekomen. Tekst- en datamining van (delen van) dit document, evenals enige verwerking of reproductie ervan door middel van kunstmatige intelligentie technologieën is uitdrukkelijk niet toegestaan, behoudens schriftelijk anders overeengekomen. Dit document (of delen ervan) mag niet worden veelevoudigd en/of anderszins worden gebruikt op enigerlei wijze voor het trainen van kunstmatige intelligentie technologieën, behoudens schriftelijk anders overeengekomen. Witteveen+Bos aanvaardt geen aansprakelijkheid voor enigerlei schade die voortvloeit uit of verband houdt met het wijzigen van de inhoud van het door Witteveen+Bos geleverde document.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
2	KADERS VANUIT WETGEVING, BELEID EN RICHTLIJNEN	6
3	WIJZE VAN ONDERZOEKEN EN BEOORDELINGSKADER MET CRITERIA	7
3.1	Ingreep-effectrelaties	7
3.2	Beoordelingskader	7
3.2.1	Onderzoeksmethode en beoordelingsschaal ervaren sociale veiligheid	8
3.2.2	Onderzoeksmethode en beoordelingsschaal sociale cohesie	9
4	HUIDIGE SITUATIE EN AUTONOME ONTWIKKELINGEN	11
4.1	Huidige situatie	11
4.1.1	Ervaren sociale veiligheid	11
4.1.2	Sociale cohesie	12
4.2	Referentiesituatie	12
4.2.1	Ervaren sociale veiligheid	12
4.2.2	Sociale cohesie	13
4.3	Samenvatting van kansen en bedreigingen	13
5	EFFECTENBEOORDELING	14
5.1	Aannames en uitgangspunten	14
5.2	Effectbeoordeling van sociale veiligheid	14
5.2.1	Ervaren sociale veiligheid	14
5.2.2	Sociale cohesie	15
6	OVERZICHT VAN EFFECTEN	17
6.1	Samenvatting van de effecten	17
6.2	Keuzes, kansen en aandachtspunten	17
7	DISCUSSIES EN AANBEVELINGEN	19

7.1	Leemten in kennis en onzekerheden	19
7.2	Monitoring en evaluatie	19
7.3	Maatregelen achter de hand	19

8	REFERENTIES	21
---	--------------------	-----------

	Laatste pagina	21
--	----------------	----

	Bijlage(n)	Aantal pagina's
--	-------------------	------------------------

-

1

INLEIDING

Doel deelrapport

Dit deelrapport beschrijft de effecten van de plannen voor de gebiedsontwikkeling van Kanaalzone Noord in Apeldoorn. Het deelrapport vormt onderdeel van het MER Kanaalzone Noord. In dit deelrapport staan alleen specifieke uitgangspunten en gedetailleerde informatie over sociale veiligheid. Een algemene toelichting op de aanpak en uitgangspunten voor de effectstudies is te vinden in het hoofdrapport MER.

Leeswijzer

Tabel 1.1 Leeswijzer

Hoofdstuk	Geeft antwoord op de vraag:
1. Aanleiding	Wat staat er in het deelrapport?
2. Kaders vanuit wetgeving, beleid en richtlijnen	Wat zijn de geldende kaders en richtlijnen voor het thema sociale veiligheid?
3. Wijze van onderzoeken en beoordelingskader met criteria	Op welke manier zijn de effecten voor het thema sociale veiligheid bepaald?
4. Huidige situatie en autonome ontwikkelingen	Hoe ziet de situatie er nu en straks uit voor het thema sociale veiligheid?
5. Effectenbeoordeling	Welke effecten hebben de alternatieven op het thema sociale veiligheid?
6. Overzicht van effecten	Wat zijn de hoofdlijnen voor de effecten voor het thema sociale veiligheid?
7. Discussies en aanbevelingen	Wat zijn de aandachtspunten bij het lezen van dit deelrapport? Wat zijn onze aanbevelingen?
8. Referenties	Welke bronnen zijn gebruikt voor het opstellen van dit deelrapport?

2

KADERS VANUIT WETGEVING, BELEID EN RICHTLIJNEN

Dit hoofdstuk beschrijft de geldende wettelijke- en beleidskaders specifiek voor het thema sociale veiligheid, voor zover van invloed op de plannen voor Kanaalzone Noord. Het overzicht hiervan is opgenomen in tabel 2.1. Tabel 2.2 geeft het overzicht van richtlijnen (handboeken, werkwijzers, instructies e.d.) die van toepassing zijn op het onderzoek voor sociale veiligheid.

Tabel 2.1 Geldende wettelijke- en beleidskaders

Wet/beleid	Status en datum	Toelichting
Integraal Veiligheidsplan (IVP) 2023-2026 (Gemeente Apeldoorn, 2023)	vastgesteld, 2023	Het IVP 2023-2026 beschrijft vier veiligheidsthema's en twee strategische thema's die prioriteit krijgen in Apeldoorn. Het plan benadrukt het belang van samenwerking met diverse partners, zoals politie, OM, en zorginstellingen, voor een integrale aanpak van veiligheidsproblemen. Dit is relevant voor de herontwikkeling van de Kanaalzone omdat het helpt bij het creëren van een veilige en leefbare omgeving door gerichte maatregelen tegen criminaliteit en overlast.
Omgevingsvisie Apeldoorn 2040 (Gemeente Apeldoorn, 2022)	vastgesteld, 24 februari 2022	De omgevingsvisie beschrijft de ruimtelijke ontwikkeling van Apeldoorn tot 2040, inclusief doelen voor duurzaamheid, woningbouw, mobiliteit en leefomgeving. De visie is relevant voor de herontwikkeling van de Kanaalzone, omdat deze richtlijnen biedt voor de integratie van sociale veiligheid in stedelijke en landschappelijke plannen.
Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning en Jeugd gemeente Apeldoorn 2023 (Gemeente Apeldoorn, 2023)	vastgesteld, 1 januari 2023	Deze beleidsregels geven invulling aan de Wmo 2015 en de Jeugdwet en leggen de nadruk op eigen kracht, zelfredzaamheid en samenredzaamheid. Relevante aspecten zijn onder andere de aandacht voor kwetsbare groepen en hoe maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp worden ingezet om de sociale veiligheid te verbeteren.

Tabel 2.2 Richtlijnen

Richtlijn/document	Status en datum	Toelichting
Programma Integrale Veiligheid 2023-2026 (Gemeente Apeldoorn, 2023)	vastgesteld, 2023	Dit programma operationaliseert het IVP 2023-2026 door middel van concrete actieplannen en drie pijlers: informatiedeling en intelligence, preventieve weerbaarheid en repressieve weerbaarheid. Het richt zich op thema's zoals ondermijning, jeugdcriminaliteit, en sociale kwaliteit, die direct relevant zijn voor de herontwikkeling van de Kanaalzone. Het programma biedt een gestructureerde aanpak en samenwerking tussen verschillende partners, wat essentieel is voor het waarborgen van sociale veiligheid in het gebied.

3

WIJZE VAN ONDERZOEKEN EN BEOORDELINGSKADER MET CRITERIA

Dit hoofdstuk beschrijft de onderzoeksmethode voor het milieuthema sociale veiligheid. In paragraaf 3.1 zijn de belangrijkste ingreep-effectrelaties opgenomen. Op basis hiervan is het beoordelingskader opgesteld. Het beoordelingskader, met de onderliggende onderzoeksmethode, studiegebied en beoordelingschaal worden beschreven in paragraaf 3.2.

3.1 Ingreep-effectrelaties

Tabel 3.1 beschrijft op hoofdlijnen tot welke effecten verschillende ingrepen van de plannen voor Kanaalzone Noord (kunnen) leiden voor het milieuthema sociale veiligheid.

Tabel 3.1 Ingreep-effectrelaties op hoofdlijnen voor het milieuthema sociale veiligheid

Ingreep	Effect	Plek in beoordelingskader
verbeterde verlichting in openbare ruimtes (bijvoorbeeld fietspaden, parkeerhubs)	verhoogde zichtbaarheid en vermindering van donkere plekken	ervaren sociale veiligheid
aanleg van fietspaden en voetgangersbruggen	betere toegankelijkheid en doorwaadbaarheid voor voetgangers en fietsers	ervaren sociale veiligheid
groene herinrichting van wegen	aangename en goed onderhouden omgeving	ervaren sociale veiligheid
aanwezigheid van maatschappelijke en commerciële functies (bijvoorbeeld zorgvoorzieningen, basisschool, dansschool, zwembad)	meer sociale interactie en toezicht in de buurt	sociale cohesie & ervaren sociale veiligheid
versterken van langzaam verkeersnetwerk	verbeterde infrastructuur voor voetgangers en fietsers	ervaren sociale veiligheid
realisatie van ontmoetingsplekken	vergemakkelijkt sociale interactie en gemeenschapsvorming	sociale cohesie
verhoogde frequentie van openbaar vervoer	betere bereikbaarheid en minder afgelegenheid	ervaren sociale veiligheid
verbinding van groene ruimtes	natuurgebieden bevorderen sociale ontmoetingen	sociale cohesie
aanwezigheid van deelmobiliteit hubs	makkelijkere en veiligere mobiliteit binnen de wijk	ervaren sociale veiligheid

3.2 Beoordelingskader

Tabel 3.2 geeft het beoordelingskader voor het milieuthema sociale veiligheid weer.

Tabel 3.2 Beoordelingskader

Beoordelingscriteria	Indicator	Methode en informatie
ervaren sociale veiligheid	<ul style="list-style-type: none"> - toegankelijkheid en gevarieerdheid van publieke ruimten en voorzieningen - verschillen in bedrijvigheid en werkgelegenheid 	kwalitatieve beoordeling op basis van ingrepen en kaarten van alternatieven
sociale cohesie	<ul style="list-style-type: none"> - kwantiteit en kwaliteit van ontmoetingsplekken - aanwezigheid van maatschappelijke en commerciële voorzieningen 	een kwalitatieve beoordeling op basis van ingrepen en kaarten van alternatieven

3.2.1 Onderzoeksmethode en beoordelingschaal ervaren sociale veiligheid

Onderzoeksmethode

Om de effecten op de ervaren sociale veiligheid te beoordelen, is een kwalitatieve analyse uitgevoerd naar de voorgenomen ruimtelijke ingrepen, met behulp van de opgestelde stedenbouwkundige kaarten voor de verschillende onderzoeksalternatieven. Eerst worden de ruimtelijke ingrepen zoals fietspaden, voetgangersbruggen, voorzieningen en groene (her)inrichting geïdentificeerd. De beoordeling richt zich op factoren zoals zichtbaarheid, toegankelijkheid, en de staat van openbare ruimtes. Hierna wordt, gebaseerd op expert judgement en een kwalitatieve beschouwing, een beoordelingsscore toegekend.

Studiegebied

Het studiegebied betreft de afbakening van de gebiedsontwikkeling, inclusief de daarin opgenomen deelontwikkelingen (zie afbeelding 3.1).

Afbeelding 3.1 Afbakening van het studiegebied met de daarin opgenomen deelontwikkelingen

Beoordelingsschaal

Tabel 3.3 toont de beoordelingsschaal voor de beoordeling op het criterium ervaren sociale veiligheid.

Tabel 3.3 Beoordelingsschaal ervaren sociale veiligheid

Score	Oordeel ten opzichte van de referentiesituatie
--	sterk negatief effect: aanzienlijke verslechtering van het gevoel van veiligheid in het gebied
-	negatief effect: merkbare afname van het gevoel van veiligheid in het gebied
0	neutraal: geen significante verandering in het gevoel van veiligheid in het gebied
+	positief effect: merkbare verbetering van het gevoel van veiligheid in het gebied
++	sterk positief effect: aanzienlijke verbetering van het gevoel van veiligheid in het gebied

3.2.2 Onderzoeksmethode en beoordelingsschaal sociale cohesie

Onderzoeksmethode

De effecten op sociale cohesie worden beoordeeld door een kwalitatieve analyse van de geplande ingrepen en hun impact op sociale interactie en gemeenschapsvorming. Ingrepen zoals ontmoetingsplekken, maatschappelijke functies, en groenvoorzieningen worden geïdentificeerd en geanalyseerd met stedenbouwkundige kaarten. De beoordeling richt zich op de aantrekkelijkheid van ontmoetingsplekken, nabijheid van maatschappelijke functies, en verbinding van groene ruimtes. Hierna wordt, gebaseerd op expert judgement en een kwalitatieve beschouwing, een beoordelingscore toegekend.

Studiegebied

Het studiegebied betreft de afbakening van de gebiedsontwikkeling, inclusief de daarin opgenomen deelontwikkelingen (zie afbeelding 3.1).

Beoordelingsschaal

Tabel 3.4 toont de beoordelingsschaal voor de beoordeling op het criterium sociale cohesie.

Tabel 3.4 Beoordelingsschaal sociale cohesie

Score	Oordeel ten opzichte van de referentiesituatie
--	sterk negatief effect: aanzienlijke verslechtering van sociale interactie en gemeenschapsgevoel in het gebied
-	negatief effect: merkbare afname van sociale interactie en gemeenschapsgevoel in het gebied
0	neutraal: geen significante verandering in sociale interactie en gemeenschapsgevoel in het gebied
+	positief effect: merkbare verbetering van sociale interactie en gemeenschapsgevoel in het gebied
++	sterk positief effect: aanzienlijke verbetering van sociale interactie en gemeenschapsgevoel in het gebied

4

HUIDIGE SITUATIE EN AUTONOME ONTWIKKELINGEN

4.1 Huidige situatie

4.1.1 Ervaren sociale veiligheid

Toegankelijkheid en varieerdheid van publieke ruimten en voorzieningen

Kanaalzone Noord kent een beperkte variatie in publieke ruimte en voorzieningen. De aanwezigheid van een festivalterrein en sportvoorzieningen draagt bij aan enige mate van activiteit. Daarnaast zijn er ook schoolinstellingen aanwezig (Aventus en het Hoornbeek College), waardoor er activiteit is in het noordwesten van het gebied. Echter wordt een groot deel van het gebied, met name langs het kanaal, gedomineerd door een monofunctie van bedrijvigheid (zie afbeelding 4.1). De eenzijdige gebruik (overdag bedrijvigheid en in de avond sport) van de ruimte kan de ervaren sociale veiligheid beperken, vooral op momenten dat deze voorzieningen niet in gebruik zijn.

Afbeelding 4.1 Functies van gebouwen in Kanaalzone Noord (Kadaster, 2025)

Positief is dat de hoofdstraten voorzien zijn van verlichting, wat bijdraagt aan een betere veiligheidsbeleving in de avonduren. Echter, de afwezigheid van een goed ontwikkeld langzaam verkeersnetwerk kan de toegankelijkheid voor voetgangers en fietsers beperken, wat vooral buiten werktijden kan bijdragen aan een gevoel van onveiligheid. Daarnaast ontbreekt er in delen van het bedrijventerrein voldoende groen en groene netwerken, met name ten westen van de Vlijtseweg. Echter worden groene openbare ruimtes doorgaans als een belangrijke factor wordt gezien voor een prettige en veilige openbare ruimte. Ten oosten van de Vlijtseweg en bij Wilhelm Tell is wel er meer groen aanwezig.

Verschillen in bedrijvigheid en werkgelegenheid

De bedrijvigheid in Kanaalzone Noord is grotendeels geconcentreerd rondom bedrijfslocaties, met aanvullend enkele sportvoorzieningen (zie afbeelding 4.1). Dit zorgt ervoor dat er overdag relatief veel mensen in het gebied aanwezig zijn, wat de sociale controle verhoogt en daarmee de ervaren sociale veiligheid kan verbeteren. Echter, in de avonduren en 's nachts neemt de bedrijvigheid sterk af, wat kan leiden tot een minder veilig gevoel, vooral in gebieden waar weinig publieke functies aanwezig zijn.

De eenzijdige functiemix maakt dat het gebied op sommige momenten levendig is, maar op andere momenten juist verlaten kan aanvoelen. Dit kan met name kwetsbare groepen, zoals voetgangers en fietsers, beïnvloeden in hun veiligheidsbeleving.

4.1.2 Sociale cohesie

Kwantiteit en kwaliteit van ontmoetingsplekken

De ontmoetingsplekken in Kanaalzone Noord zijn beperkt en grotendeels functioneel gericht, en met name industrie is veel voorkomend (zie afbeelding 4.1). Het festivalterrein kan bij evenementen een sterke verbindende factor zijn, maar buiten deze momenten biedt het weinig uitnodiging voor informeel gebruik. Hierdoor is het geen consistente ontmoetingsplek die bijdraagt aan dagelijkse sociale cohesie.

Daarnaast blijkt uit kaartanalyse op het gebied dat er een gebrek is aan parken en andere toegankelijke plekken (buiten sportvelden om) waar mensen op een laagdrempelige manier kunnen samenkomen. Dit gemis kan een negatieve invloed hebben op sociale interactie en spontane ontmoetingen tussen bewoners en gebruikers van het gebied.

Aanwezigheid van maatschappelijke en commerciële voorzieningen

Kanaalzone Noord heeft in het westen van het gebied een concentratie van sportvoorzieningen. Deze dragen bij aan sociale cohesie doordat ze een plek bieden voor gezamenlijke activiteiten en interactie tussen verschillende groepen mensen. Echter, buiten deze sportvoorzieningen zijn er weinig andere maatschappelijke of commerciële voorzieningen die ontmoeting stimuleren. Dit beperkt de diversiteit van sociale interacties en maakt dat het gebied vooral functioneel wordt gebruikt voor werk en sport, zonder veel informele ontmoetingsmogelijkheden (zie afbeelding 4.1).

4.2 Referentiesituatie

4.2.1 Ervaren sociale veiligheid

Toegankelijkheid en varieerbaarheid van publieke ruimten en voorzieningen

Hoewel er geen significante nieuwe stedelijke ontwikkelingen of verbeteringen in het langzaam verkeersnetwerk worden verwacht, wordt er wel een nieuw zwembad toegevoegd. Deze ontwikkeling heeft een positief effect op het aantal voorzieningen in het gebied. Echter blijft de situatie omtrent ervaren sociale veiligheid in de rest van het plangebied grotendeels hetzelfde, door de beperkte variatie aan publieke ruimten en voorzieningen. De verlichting blijft zoals die is, en de toegankelijkheid voor voetgangers en fietsers verbetert niet significant.

Verschillen in bedrijvigheid en werkgelegenheid

De functiemix en het niveau van bedrijvigheid blijft hetzelfde, zonder significante toevoegingen van andere functies. De sociale controle overdag blijft beperkt, aangezien bedrijvigheid, sport en schoolactiviteiten veelal inpandig zijn en niet direct bijdragen aan toezicht in de openbare ruimte.

4.2.2 Sociale cohesie

Kwantiteit en kwaliteit van ontmoetingsplekken

Het nieuwe zwembad zal een belangrijke ontmoetingsplek vormen en bijdragen aan de sociale cohesie in het gebied. Buiten het zwembad zijn er geen verdere plannen voor nieuwe maatschappelijke of commerciële voorzieningen waardoor het aantal en de kwaliteit van ontmoetingsplekken niet significant zullen toenemen.

Aanwezigheid van maatschappelijke en commerciële voorzieningen

Er komt een nieuw zwembad in Apeldoorn Noord, wat een belangrijke toevoeging is aan de maatschappelijke voorzieningen. Dit zwembad zal bijdragen aan de sociale cohesie door een nieuwe plek te bieden voor gezamenlijke activiteiten en interacties tussen verschillende groepen mensen. Buiten het zwembad zijn er in de referentiesituatie geen verdere plannen voor nieuwe maatschappelijke of commerciële voorzieningen.

4.3 Samenvatting van kansen en bedreigingen

In de referentiesituatie tot 2040 biedt de komst van het nieuwe zwembad een duidelijke kans om de sociale cohesie in Kanaalzone Noord te versterken door een nieuwe ontmoetingsplek te creëren. Dit kan bijdragen aan een verbeterd gevoel van veiligheid door verhoogde activiteit en sociale controle. Echter, de beperkte variatie en toegankelijkheid van publieke ruimten, de inpandige gebruiksfuncties overdag, en het gebrek aan informele ontmoetingsplekken en diverse maatschappelijke en commerciële voorzieningen blijven belangrijke bedreigingen voor de sociale veiligheid in het gebied. Deze factoren kunnen leiden tot een eenzijdig gebruik van de ruimte en een verminderde sociale interactie, wat de ervaren sociale veiligheid negatief kan beïnvloeden.

5

EFFECTENBEOORDELING

5.1 Aannames en uitgangspunten

De effectbeoordelingen in de volgende paragrafen zijn gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- het plangebied omvat zowel bestaande als nieuw te ontwikkelen stedelijke functies, waaronder wonen, werken en recreëren;
- bij de inrichting van de openbare ruimte en infrastructuur wordt rekening gehouden met de principes van sociale veiligheid, waaronder verlichting, zichtlijnen en sociale controle;
- er wordt rekening gehouden met een gemengd gebruik van de openbare ruimte, waarbij verschillende doelgroepen (bewoners, bezoekers, werknemers) gedurende de dag en avond aanwezig zullen zijn.

5.2 Effectbeoordeling van sociale veiligheid

5.2.1 Ervaren sociale veiligheid

Effectenbeschrijving

Basisalternatief

In het basisalternatief worden verschillende maatschappelijke, commerciële en zorgfuncties toegevoegd, zoals zorgvoorzieningen, een dansschool, een basisschool en commerciële/maatschappelijke ruimtes op het Zwitsalterrein. Deze toevoegingen, met name het zwembad, de dansschool en het gemengde gebruik van het Zwitsalterrein, dragen bij aan een toename van bedrijvigheid en werkgelegenheid in het gebied, wat de sociale controle kan verbeteren, vooral in de avonduren en weekenden. Daarnaast zal de toevoeging van een aanzienlijk woningbouwprogramma de sociale controle verder verbeteren. De toegankelijkheid en gevarieerdheid van publieke ruimten blijven echter beperkt door het ontbreken van nieuwe fietspaden, bruggen en groenvoorzieningen.

Mobiliteitsalternatief

In het mobiliteitsalternatief wordt het langzaam verkeersnetwerk versterkt door de aanleg van nieuwe fietspaden, voetgangersbruggen en een promenade door vrijwel het hele gebied. Dit verbetert de toegankelijkheid en doorwaadbaarheid voor voetgangers en fietsers aanzienlijk. Daarnaast wordt de frequentie van het openbaar vervoer verhoogd, wat de bereikbaarheid verder verbetert. De toevoeging van maatschappelijke, commerciële en zorgfuncties uit het programma draagt ook bij aan een verbeterde bedrijvigheid en werkgelegenheid, wat de sociale controle kan verbeteren.

Groen/blauwalternatief

Het groen/blauwalternatief richt zich op de vergroening van het gebied. Er worden groenvoorzieningen, ecolinten en verbeterde groene herinrichting van wegen aangelegd, wat bijdraagt aan een aangename en goed onderhouden omgeving en de ervaren sociale veiligheid kan verbeteren. Echter, deze groenvoorzieningen kunnen ook een afschermende werking hebben, wat negatieve effecten op de sociale veiligheid kan veroorzaken. De toevoeging van maatschappelijke, commerciële en zorgfuncties draagt bij aan een verbeterde bedrijvigheid en werkgelegenheid.

Energiealternatief

Het energiealternatief bevat maatregelen zoals de aanleg van zonnepanelen en energiebesparende voorzieningen, die geen directe invloed hebben op de toegankelijkheid en variëteit van publieke ruimten. Echter wordt er ook openbaar groen ontwikkeld en worden er nieuwe bruggen en langzaam verkeerspaden toegevoegd, gelijk aan het basisalternatief, wat de ervaren sociale veiligheid wel zal bevorderen. De toevoeging van maatschappelijke, commerciële en zorgfuncties draagt ook hier bij aan een verbeterde bedrijvigheid en werkgelegenheid.

Effectbeoordeling

Tabel 5.1 toont de effectbeoordeling van de verschillende alternatieven ten opzichte van de referentiesituatie voor de ervaren sociale veiligheid. Alle alternatieven scoren positief (+) op toegankelijkheid en gevarieerdheid van publieke ruimten en voorzieningen, waarbij het mobiliteitsalternatief zeer positief (++) scoort door extra fietspaden, bruggen en een promenade. Op verschillen in bedrijvigheid en werkgelegenheid scoren alle alternatieven positief door toevoeging van maatschappelijke, commerciële en zorgfuncties.

Tabel 5.1 Beoordelingsschaal ervaren sociale veiligheid (zonder inzet van mitigerende maatregelen)

Beoordelingscriterium	Alternatieven			
	Basis	Mobiliteit	Groen/blauw	Energie
toegankelijkheid en gevarieerdheid van publieke ruimten en voorzieningen	+	++	+	+
verschillen in bedrijvigheid en werkgelegenheid	+	+	+	+

Mitigerende maatregelen

Er zijn geen mitigerende maatregelen nodig negatieve effecten op de ervaren sociale veiligheid te voorkomen. Echter is het wel belangrijk om genoeg verlichting aan te brengen en de zichtlijnen te behouden (met name bij de toevoeging van groen in de openbare ruimtes) in het gebied om de ervaren sociale veiligheid te waarborgen.

5.2.2 Sociale cohesie

Effectenbeschrijving

Basisalternatief

In het basisalternatief worden verschillende maatschappelijke, commerciële en zorgfuncties toegevoegd, zoals zorgvoorzieningen, een dansschool, een basisschool en commerciële/maatschappelijke ruimtes op het Zwitsalterrein. Hoewel de toevoegingen bijdragen aan een toename in de kwantiteit en kwaliteit van ontmoetingsplekken en de sociale interactie bevorderen, kan de realisatie van hoogbouw in het gebied juist meer afstand tussen bewoners creëren, wat een negatieve invloed kan hebben op de sociale cohesie. Over het algemeen is er wel sprake van verbetering van de sociale cohesie ten opzichte van de referentiesituatie, maar door de hoogbouw kunnen er ook negatieve effecten optreden.

Mobiliteitsalternatief

In het mobiliteitsalternatief wordt de doorwaadbaarheid van het gebied verbeterd door de aanleg van nieuwe fietspaden en voetgangersbruggen (waaronder een promenade door het hele gebied). Dit kan indirect leiden tot meer informele ontmoetingsplekken. Daarnaast wordt hetzelfde programma gerealiseerd als in het basisalternatief, wat bijdraagt aan een verbetering van de sociale cohesie.

Groen/blauwalternatief

In het groen/blauwalternatief worden nieuwe groene ontmoetingsplekken gecreëerd door de aanleg van groenvoorzieningen en ecolinten. Dit draagt aanzienlijk bij aan de sociale cohesie doordat mensen meer plekken hebben om samen te komen en te ontspannen. Naast de toevoeging van maatschappelijke, commerciële en zorgfuncties uit het basialternatief, richt dit alternatief zich sterk op natuur en groen, wat de sociale interactie verder bevordert.

Energiealternatief

In het energiealternatief ligt de focus op duurzaamheid en energiebesparende voorzieningen zoals zonnepanelen op daken. Dezelfde maatschappelijke, commerciële en zorgfuncties als in het basialternatief worden toegevoegd, evenals het openbaar groen en nieuwe paden voor langzaam verkeer, wat de sociale interactie bevordert.

Effectbeoordeling

Tabel 5.2 toont de effectbeoordeling van de verschillende alternatieven ten opzichte van de referentiesituatie voor de sociale cohesie. Alle alternatieven scoren positief (+) op kwantiteit en kwaliteit van ontmoetingsplekken, waarbij het groen/blauwalternatief zeer positief (++) scoort door extra groene ontmoetingsplekken en ecolinten die sociale interactie stimuleren. Op aanwezigheid van maatschappelijke en commerciële voorzieningen scoren alle alternatieven zeer positief (++), omdat de toevoeging van zorg-, maatschappelijke en commerciële functies de sociale cohesie versterkt en ontmoetingen faciliteert.

Tabel 5.2 Beoordelingsschaal sociale cohesie (zonder inzet van mitigerende maatregelen)

Beoordelingscriterium	Alternatieven			
	Basis	Mobiliteit	Groen/blauw	Energie
kwantiteit en kwaliteit van ontmoetingsplekken	+	+	++	+
aanwezigheid van maatschappelijke en commerciële voorzieningen	++	++	++	++

Mitigerende maatregelen

Er zijn geen mitigerende maatregelen nodig negatieve effecten op de sociale cohesie te voorkomen. Echter is het wel belangrijk om genoeg publieke ontmoetingsplekken te realiseren in het gebied om de positieve effecten op de sociale cohesie te waarborgen.

6

OVERZICHT VAN EFFECTEN

6.1 Samenvatting van de effecten

Tabel 6.1 Beoordeling van de effecten op thema sociale veiligheid (zonder inzet van mitigerende maatregelen)

Beoordelingscriterium	Alternatieven			
	Basis	Mobiliteit	Groen/blauw	Energie
toegankelijkheid en gevarieerdheid van publieke ruimten en voorzieningen	+	++	++	+
verschillen in bedrijvigheid en werkgelegenheid	+	+	+	+
kwantiteit en kwaliteit van ontmoetingsplekken	+	+	++	+
aanwezigheid van maatschappelijke en commerciële voorzieningen	++	++	++	++

6.2 Keuzes, kansen en aandachtspunten

De herontwikkeling van Kanaalzone Noord biedt aanzienlijke voordelen, zoals verbeterde mobiliteit en vergroening, die de toegankelijkheid en sociale veiligheid verhogen. Toevoeging van maatschappelijke, commerciële en zorgfuncties verhoogt de bedrijvigheid en werkgelegenheid, wat de sociale controle verbetert. Daarnaast heeft de toevoeging van het woningbouwprogramma, en de bijbehorende inrichting van publieke ruimtes, een positief effect op de sociale cohesie. Vooral het groen/blauwalternatief versterkt de sociale cohesie door nieuwe ontmoetingsplekken.

Om nadelige effecten te voorkomen en kansen te benutten, zijn de volgende aspecten van cruciaal belang:

- verlichting: het implementeren van strategische verlichting in openbare ruimtes, zoals fietspaden, voetgangersbruggen, parkeerhubs en ontmoetingsplekken, verhoogt de zichtbaarheid en vermindert donkere plekken. Dit draagt aanzienlijk bij aan een verhoogd gevoel van veiligheid, vooral in de avonden en tijdens de wintermaanden;
- sociale controle: het toevoegen van maatschappelijke, commerciële en zorgfuncties zal de bedrijvigheid in het gebied vergroten, wat de sociale controle verbetert. Deze functies moeten zowel overdag als in de avond actief zijn om een continue aanwezigheid van mensen te waarborgen, waardoor natuurlijke sociale controle plaatsvindt;
- ontmoetingsplekken: het creëren van voldoende en diverse ontmoetingsplekken is essentieel voor sociale interactie en cohesie. Laagdrempelige en toegankelijke plekken zoals parken, pleinen,

speelplaatsen en gemeenschapscentra moeten goed onderhouden en verlicht zijn om uitnodigend te werken voor alle leeftijdsgroepen;

- groene ruimtes: groene ruimtes en ecolinten bieden plekken voor ontspanning en informele ontmoetingen en dragen bij aan een aangename en veilige omgeving. Het is belangrijk dat deze ruimtes goed verbonden zijn, voldoende bomen en planten bevatten, en regelmatig worden onderhouden. Goede verlichting in deze gebieden is essentieel. Daarnaast is het belangrijk om bij de inrichting rekening te houden met de zichtlijnen, omdat belemmering hiervan een negatief effect kan hebben op de ervaren sociale veiligheid;
- openbaar vervoer en mobiliteit: een goed functionerend openbaar vervoersnetwerk met frequente verbindingen verbetert de toegankelijkheid en sociale veiligheid. Veilige en goed verlichte fietspaden en voetgangersroutes verbeteren de doorwaadbaarheid van het gebied.

Door deze elementen goed uit te werken en te implementeren, kan Kanaalzone Noord een veilige en leefbare omgeving bieden die tegemoetkomt aan de behoeften van bewoners, bezoekers en werknemers. Het voorkomen van nadelige effecten zoals onvoldoende verlichting, afscherming door groen en gebrek aan ontmoetingsplekken is essentieel voor het succes van de herontwikkeling.

7

DISCUSSIES EN AANBEVELINGEN

7.1 Leemten in kennis en onzekerheden

Voor de sociale veiligheid zijn er met name leemten in kennis met betrekking tot de sociale cohesie. Het is bijvoorbeeld onduidelijk hoe vaak en door welke groepen de nieuwe ontmoetingsplekken daadwerkelijk gebruikt zullen worden. Er zijn geen gedetailleerde gegevens beschikbaar over de huidige sociale interactiepatronen in het gebied, wat het lastig maakt om toekomstige veranderingen te voorspellen.

Daarnaast ontbreekt er informatie over de precieze invulling en locatie van maatschappelijke en commerciële voorzieningen. Zonder deze informatie is het moeilijk te bepalen in hoeverre deze voorzieningen zullen bijdragen aan de sociale cohesie in het gebied.

Als laatste is het ervaren sociale veiligheid erg subjectief, en is het geen zekerheid dat het nemen van de ingrepen in de hiervoor genoemde alternatieven een positieve ervaren sociale veiligheid garanderen.

7.2 Monitoring en evaluatie

Het is belangrijk om de ontwikkelingen op het gebied van sociale veiligheid en sociale cohesie nauwgezet te monitoren tijdens en na de herontwikkeling van Kanaalzone Noord. Dit kan bijvoorbeeld worden gedaan door:

- periodieke enquêtes onder bewoners en gebruikers van het gebied om de ervaren sociale veiligheid en sociale cohesie te meten;
- het bijhouden van statistieken omtrent criminaliteit en overlast in samenwerking met de politie en andere relevante instanties;
- observatiestudies van het gebruik van publieke ruimten en ontmoetingsplekken om de daadwerkelijke gebruikspatronen in kaart te brengen.

Daarnaast adviseren wij om een multidisciplinair monitoringteam op te richten dat bestaat uit vertegenwoordigers van de gemeente, politie, maatschappelijke organisaties en bewoners. Dit team kan regelmatig bijeenkomen om de verzamelde gegevens te analyseren, trends te identificeren en indien nodig snel bij te sturen op basis van de bevindingen. Het team kan ook aanbevelingen doen voor aanvullende maatregelen om de sociale veiligheid en cohesie te verbeteren.

7.3 Maatregelen achter de hand

Om bij te sturen op ongewenste ontwikkelingen of het niet bereiken van de gestelde doelen, kunnen de volgende maatregelen worden ingezet:

- aanvullende verlichting: indien blijkt dat de verbeterde verlichting niet voldoende is om de ervaren sociale veiligheid te verbeteren, kan extra verlichting worden geïnstalleerd op strategische locaties zoals fietspaden en voetgangersbruggen;
- extra ontmoetingsplekken: mocht de sociale cohesie minder toenemen dan verwacht, kunnen extra laagdrempelige ontmoetingsplekken zoals parken, pleinen of speelplaatsen worden gerealiseerd;

- aanpassing van voorzieningen: als bepaalde maatschappelijke of commerciële voorzieningen niet de verwachte bijdrage leveren aan de sociale cohesie, kan worden overwogen om deze voorzieningen aan te passen of te verplaatsen naar beter geschikte locaties;
- feedback en betrokkenheid van bewoners: door bewoners actief te betrekken bij de monitoring en evaluatie van de herontwikkeling, kunnen hun suggesties en feedback worden gebruikt om de plannen bij te sturen en beter aan te sluiten op de behoeften van de gemeenschap;
- aanpassingen aan de openbare infrastructuur: indien blijkt dat de huidige infrastructuur niet optimaal functioneert, kunnen verkeersroutes en langzaam verkeer netwerken worden aangepast. Dit kan inhouden dat fietspaden worden verbreed, voetgangersbruggen worden toegevoegd of verkeersknelpunten worden opgelost;
- herinrichting van bossages en groen: indien groene ruimtes een afscherpende werking hebben die de sociale veiligheid negatief beïnvloedt, kunnen bossages en andere groenvoorzieningen worden heringericht om beter zicht en toegankelijkheid te bieden. Dit kan ook de esthetische waarde en het gebruik van deze ruimtes verbeteren.

REFERENTIES

- Gemeente Apeldoorn. (2022). *Woest aantrekkelijk Apeldoorn*. Opgehaald van <https://www.apeldoorn.nl/fl-omgevingsvisie-2040>
- Gemeente Apeldoorn. (2023). *Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning en Jeugd gemeente Apeldoorn 2023*. Opgehaald van <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR690315/1>
- Gemeente Apeldoorn. (2023). *Een veilige stad - Integraal veiligheidsplan Apeldoorn 2023-2026*. Opgehaald van <https://www.apeldoorn.nl/fl-integraal-veiligheidsplan-apeldoorn-2023-2024>
- Gemeente Apeldoorn. (2023). *Programma integrale veiligheid 2023 - 2026*. Opgehaald van <https://www.apeldoorn.nl/fl-programma-integrale-veiligheid-2023-2026>
- Kadaster. (2025). *Functies van gebouwen*. Opgehaald van <https://www.atlasleefomgeving.nl/kaarten?config=3ef897de-127f-471a-959b-93b7597de188&layerFilter=Alle%20kaarten&use=piwiksectorcode&gm-x=195445.87413719084&gm-y=471333.8534348396&gm-z=11&gm-b=1544180834512,true,1;1737384181283,true,1>

